

Bluffen som utrotar hajar

Alternativmedicinbranschen bidrar till att utrota hajar i sin iver att hitta botemedel för cancer. **Sven Ove Hansson** har tagit en titt på hur det påstådda sambandet mellan hajbrosk och hälsa ser ut och vad följderna blir.

ÅR 1992 GAV DE TVÅ AMERIKANERNA I. William Lane och Linda Coma ut boken *Sharks Don't Get Cancer*, där de hävdade att hajar inte (eller bara mycket sällan) får cancer. Detta skulle bero på beståndsdelar i brosket, och därför förordade de pulvriserat hajbrosk som botemedel mot cancer. Detta påstående fick stor spridning, bl a genom en presentation i TV-programmet *60 minutes*. Pulvret i fråga tillverkades, passande nog, av företaget Lane Labs, ägt av William Lane's son Andrew Lane.

Hajbrosk är fortfarande en betydande produkt inom den så kallade hälsokostbranschen. Företaget Vitaviva satsar till exempel en hel del på produkten, och skriver på sin hemsida:

Hajbrosk

Används i behandling av cancer. Är en angiogeneshäm-
mare, d.v.s. motverkar bildning av nya blodkärl i cancertumörer.
Är dessutom immunstimulerande. Används också mot vissa
giktformer och tarminflammationer.

Cancersvulster som växer till en storlek som ett knappåls-
huvud och dessutom har behov för ett blodkärlsnät för att
tillgodose sig näringsämnen. Kräftsvulster har precis denna
förmåga till att bilda nya blodkärl till närliggande vener.

Hajbrosk verkar bl.a. genom att kapsla in kräftsvulster och
därmed avskärma dem från näringsämnen från blodet således
att svulsten blir mindre. Hajbrosk gör ingen skada på existe-
rande blodkärl utan motverkar bara bildningen av nya.

Av övriga sjukdomar, där hajbrosk ibland har visat sig nyttig
kan nämnas äkta gikt och artros. Här har det dock rapporte-
rats om en tillfällig försämring av symptomen innan förbät-
ring inträffade.

Hajbrosk har också med viss framgång använts mot hud-
sjukdomar som eksem, psoriasis, bältros, lupus, disseminerad
skleros samt mot tarminflammation, makula degeneration
och både grå och grön starr.

En enkel sökning i medicinska databaser visar att det inte
finns något som helst belägg för att hajbrosk skulle ha
dessa eller andra positiva hälsoeffekter. Däremot finns det
en utmärkt artikel av Gary Ostrander med flera som nog-
grant gått igenom bevisläget. Deras slutsatser kan sam-
manfattas mycket enkelt.

För det första: Hajar får cancer, och deras cancersjuk-
domar liknar dem som drabbar människor. Det finns inget

belägg för att hajar skulle vara mindre drabbade av cancer än andra ryggradsdjur.

För det andra: Det är visserligen sant att tumörer hos hajar sällan växer in i brosket, men det gäller inte bara hajar. Även hos människor växer tumörer sällan in i brosk. Från detta följer inte att mänskliga tumörer skulle stoppas av pulver från hajbrosk. Det krävs betydligt mer för att utveckla ett nytt läkemedel.

Första steget är att hitta den aktiva substansen.

Denna information är lätt tillgänglig. Man behöver inte gå längre än till Wikipedia för att få veta att det saknas vetenskapligt stöd för de medicinska

**Underhållning
är vanligtvis
varken kon-
struktivt eller
destruktivt.**

påståendena om hajbrosk. Men Vitavivas ledning kanske inte är så bra på att söka information.

Betydligt bättre verkar de vara på PR och på att hitta journalister som inte arbetar professionellt. På Aftonbladets hemsida hittar jag en närmast komiskt underdånig artikel av tidningens "skönhetsredaktör" Agneta Elmegård med rubriken "Vitavivas skönhetskoncept gör gott på insidan och hjälper samvetet". Det goda samvetet ska man tydligen få genom de olika välgörenhetsorganisationer som företaget stödjer.

Den vetenskapliga artikeln av Ostrander med flera innehåller följande skoningslösa men ovedersägliga påpekande: "Propagandan för obearbetat hajbrosk som botemedel mot cancer har bidragit till åtminstone två betydelsefulla negativa utfall: en dramatisk minskning av hajbestånden och att patienter lockas bort från effektiva cancerbehandlingar."

Hur står det till med det goda samvetet? 🖋️

Källor

Elmegård, Agneta "Vitavivas skönhetskoncept gör gott på insidan och hjälper samvetet", Aftonbladet 12 augusti 2015.

Ostrander, Gary K. m fl "Shark cartilage, cancer and the growing threat of pseudoscience" *Cancer Research* 64(23): 8485-8491, 2004.

<http://www.vitaviva-info.com/sv/haelsoprodukter/hajbrosk>